

Warszawa, 11 czerwca 2015 r.

**SPRAWOZDANIE PROF. ANDRZEJA ZOLLA,
PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE
Z DZIAŁALNOŚCI KOMISJI W 2014 R.**

W 2014 r. odbyło się osiem posiedzeń plenarnych Komisji do spraw etyki w nauce, na których rozpatrzono aż 38 spraw. Z roku na rok wzrasta liczba spraw kierowanych do Komisji, co świadczy o niepokojącym zjawisku obniżania standardów i jakości badań naukowych oraz relacji pracowniczych w jednostkach naukowych i uczelniach.

Wielu pracowników naukowych i akademickich, a także studentów i doktorantów czuje bezradność wobec naruszania przez ich kolegów czy przełożonych prawa pracy i zasad etyki, oraz braku właściwej reakcji rzeczników dyscyplinarnych w szkołach wyższych i instytutach naukowych na te zjawiska. Dlatego w takich gremiach jak nasza Komisja czy Konwent Rzeczników Dyscyplinarnych przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a wcześniej Zespół do spraw Dobrych Praktyk Akademickich szukają możliwości przeciwdziałania tym nieprawidłowościom.

Często jednak spotykamy się ze strony poszczególnych osób, ale i komisji dyscyplinarnych, rektorów szkół wyższych i dyrektorów jednostek naukowych z brakiem zrozumienia roli Komisji. Kompetencje i zakres działania Komisji do spraw etyki w nauce są ograniczone ustawowo. Komisja, tak jak to jest określone w *ustawie o PAN* (art. 39 ust. 1 i 2) oraz w *rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 października 2010 r. w sprawie trybu wyboru członków komisji do spraw etyki w nauce, trybu jej prac i sposobu wykorzystania wiążących opinii komisji oraz sposobu finansowania*, wyraża opinie w sprawach dotyczących naruszenia zasad etyki przez pracowników naukowych. Komisja nie jest uprawniona do rozstrzygania w indywidualnych sprawach. Takie kompetencje mają komisje dyscyplinarne do spraw pracowników naukowych działające w uczelniach i jednostkach naukowych. Komisja może wydać opinię dotyczącą zagadnienia etycznego, a nie oceny materiału dowodowego. Komisja dyscyplinarna musi sama ten materiał ocenić i gdy będzie miała wątpliwości co do jego interpretacji (a nie ustaleń faktycznych), może się zwrócić z zapytaniem do naszej Komisji.

Komisja nie jest też organem odwoławczym od decyzji uczelnianej czy instytutowej komisji dyscyplinarnej, nie opiniuje spraw pracowniczych i nie formułuje stanowiska w sprawach,

w których równolegle toczy się postępowanie sądowe. Stanowisko Komisji może być ewentualnie sformułowane po prawomocnym orzeczeniu sądu, gdyż Komisja nie może wpływać na rozstrzygnięcia tego organu.

Zgłaszane do Komisji sprawy są pretekstem do wypracowania stanowisk dotyczących problemów o szerszym charakterze, takich jak m.in. zamieszczanie w publikacjach naukowych nieuzasadnionych cytowań i autocytowań w celu zawyżenia wskaźników Impact Factor oraz indeksu Hirscha, konfliktu interesów recenzentów publikacji, naruszenia zasad etyki w trakcie przeprowadzania przewodów lub postępowań o nadanie stopni naukowych lub tytułu naukowego.

W maju 2014 r. Komisja do spraw etyki w nauce zajęła stanowisko w sprawie bulwersującego środowisko naukowe nieetycznego postępowania jednego z wrocławskich profesorów. Postępowanie to polegało m.in. na skutecznym manipulowaniu recenzentami, komisją przewodu, jak i radą naukową jednego z Instytutów PAN w celu niedopuszczenia do nadania stopnia doktora habilitowanego wypromowanemu przez tego profesora doktorowi R. Przyczyną takiego postępowania był osobisty konflikt obu naukowców. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że skierowanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez tę samą Radę Naukową jest niewłaściwe i zwróciła się do Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów z prośbą o przekazanie informacji, jakie konsekwencje zostały wyciągnięte przez Centralną Komisję w stosunku do Rady Naukowej Instytutu PAN oraz recenzentów pracy habilitacyjnej dr. inż. R. Sprawa ta była omawiana na wspólnym posiedzeniu Komisji do spraw etyki w nauce i Prezydium Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów w maju 2015 r. Po tym spotkaniu wystąpiłem do rektorów uczelni, w których są zatrudnieni profesorowie związanych z tym postępowaniem, z wnioskiem o wszczęcie postępowań wyjaśniających.

Inną nieprawidłowością w postępowaniach awansowych jest przyznawanie stopnia naukowego doktora habilitowanego mimo negatywnej recenzji pracy habilitacyjnej. Komisja przekazała Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów swoją opinię o konieczności zwiększenia kontroli zewnętrznej nad przebiegiem postępowania habilitacyjnego w jednostkach naukowych. Komisja do spraw etyki w nauce zaproponowała, by na przykład wprowadzić zasadę, że recenzenci przedstawiający negatywne opinie, w szczególności powołani przez Centralną Komisję, przekazują CK szczegółowe sprawozdanie i uzasadnienie swojej recenzji. W działalności Komisji spotykamy się także z przypadkami nieprawidłowości dotyczącymi przebiegu procedury o nadanie tytułu profesora. Jeden z kandydatów do tytułu profesora złożył do Rady Naukowej Instytutu wniosek o wyłączenie jednego z recenzentów wskazując na

konflikt interesów, i zgłosił zarzut, że recenzenci porozumiewali się między sobą i wypowiadali się negatywnie o jego pracy i dorobku naukowym. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że niedopuszczalne jest, aby pracownik naukowy, po zapoznaniu się z recenzjami swojego dorobku naukowego przedstawionymi w toku postępowania o nadanie mu tytułu profesora, występował z wnioskiem do Rady Naukowej o wyłączenie recenzenta, który przedstawił negatywną recenzję. Stwierdzono także, iż kandydat może jedynie przed wszczęciem postępowania i wyznaczeniem recenzentów wskazać osoby, które w jego ocenie ze względu na konflikt interesów lub konflikt personalny nie powinny być wyznaczone na recenzentów. Uznano, że nie do zaakceptowania jest, by w trakcie procedowania przez Radę Naukową wniosku o nadanie tytułu dokonywano oceny parametrycznej dorobku naukowego recenzentów.

Inną kategorią spraw, które często są zgłaszane do Komisji, jest problem ewentualnego naruszenia praw autorskich. Komisja Dyscyplinarna jednego z Instytutów PAN zwróciła się do naszej Komisji z prośbą o opinię, „czy publikacje obwinionej należy uznać za plagiat współautorskiego manuskryptu, który został wcześniej złożony do druku, a następnie odrzucony po recenzjach”. Z materiałów przekazanych Komisji wynikało, że obwiniona sama poprawiła tekst wspólnego manuskryptu i jako jedyna autorka wysłała go do innego czasopisma. Na podstawie tej sprawy Komisja do spraw etyki w nauce wypowiedziała się na temat zasad prowadzenia wspólnych badań, stwierdzając m.in., że podjęcie wspólnych badań wiąże się z wzajemnym zobowiązaniem do współpracy z myślą doprowadzenia ich do zamierzonego końca i opublikowania, zredagowania w formie zaakceptowanej do publikacji. Jako przeszkodę do realizacji takiego celu Komisja wskazała jedynie względy merytoryczne, na przykład uzasadniony brak zgody na akceptację ostatecznego tekstu lub propozycji dokonania zmian w już uzgodnionym tekście. Stwierdzono także, iż w przypadku deklaracji jednego z autorów o jednostronnym odstąpieniu od dalszych prac nad manuskrytem, bez podania ważkich merytorycznych przyczyn, autor ma prawo do dalszych prac nad dziełem i opublikowania go pod własnym nazwiskiem. W takiej sytuacji powinien jednak pominąć w publikacji te fragmenty pierwotnego manuskryptu, które zawierają oryginalne i istotne myśli i rezultaty badań uczonego, który odstąpił od współautorstwa oraz nie wyraził zgody na ich opublikowanie. Nie dotyczy to jednak fragmentów, w których używane są standardowe metody badawcze. Ocenę sytuacji może komplikować kwestia praw do własności intelektualnej stron trzecich. Ustosunkowując się do pytania Komisji Dyscyplinarnej, czy w przedstawionej

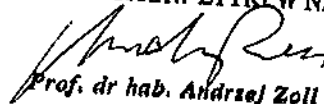
sprawie doszło do plagiatu, Komisja do spraw etyki w nauce stwierdziła, że rozstrzygnięcie będzie zależało od formy wykorzystania wyników współautora.

Komisja kilkakrotnie zwracała uwagę na niedopuszczalne praktyki administracyjnego rozstrzygnięcia sporów naukowych. Dotyczyło to m.in. zamknięcia przez Radę Programową jednego z Konsorcjów zadania badawczego prowadzonego w ramach projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Wnioskodawcy uznali, że „decyzja ta została podjęta w oparciu o przesłanki niemerytoryczne, z naruszeniem standardów obowiązujących w nauce”. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że nie ma uprawnień do oceny procedur ani merytorycznej zasadności decyzji podjętej przez Radę Programową Konsorcjum. Zwrócono jednak uwagę, że zamknięcie zadania badawczego po uzyskaniu wyników niezgodnych z założeniami projektu badawczego i administracyjne rozstrzygnięcie tego sporu naukowego budzi wątpliwości Komisji. Wyrażono także zaniepokojenie, że w środowisku wybitnych uczonych, realizujących program badawczy dotyczący znaczącego zagadnienia dla nauki, doszło do tak ostrego konfliktu. Komisja do spraw etyki w nauce oceniła również, że system doboru recenzentów projektów badawczych wymaga weryfikacji pod kątem większej adekwatności ich wyłaniania pod względem problematyki.

W związku z rozpatrywaniem kwestii etycznych w dwóch sprawach finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju członkowie Komisji spotkali się z dyrektorem NCBR i wyjaśnili m.in. kwestie procedur stosowanych przy przyznawaniu funduszy na realizowanie projektów badawczych, zasad doboru ekspertów i opiniowania projektów. W trakcie spotkania prof. K. Kurzydłowski zadeklarował wolę współpracy z Komisją m.in. przy wskazywaniu kandydatów na ekspertów do opiniowania projektów, w celu zapewnienia jak najwyższych standardów etycznych przy przyznawaniu i realizacji grantów finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Pełny wykaz spraw, którymi zajmowała się Komisja do spraw etyki w nauce w 2014 r. stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

PRZEWODNICZACY
KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE

Prof. dr hab. Andrzej Zoll

**WYKAZ SPRAW ROZPATRYWANYCH
PRZEZ KOMISJĘ DO SPRAW ETYKI W NAUCE W 2014 R.**

I. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 14 stycznia 2014 r.

Sprawa o sygn. 04/2014

Sprawa skierowana do Komisji do spraw etyki w nauce przez prof. X., pracownika naukowego jednego z instytutów PAN, który odwoływał się od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej Instytutu. Komisja Dyscyplinarna uznała, że prof. X. dokonał autoplagiatów i na tej podstawie dyrektor Instytutu podjął decyzję o rozwiązaniu z nim umowy o pracę. Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce, po wnikliwej analizie dokumentacji sprawy stwierdzili, że dotyczy ona przede wszystkim konfliktu personalnego pomiędzy dyrektorem Instytutu a prof. X. W rozstrzygnięciu Komisja zawarła generalną opinię dotyczącą autoplagiatu wskazując, że publikowanie tych samych materiałów bez odwołania się do pierwotnej publikacji jest naganne niezależnie od powodów, które skłoniły autora do tego czynu. Zwrócono również uwagę, iż Komisja do spraw etyki w nauce nie jest organem odwoławczym od decyzji Komisji Dyscyplinarnej Instytutu. Wątpliwości Komisji do spraw etyki w nauce wzbudziło również procedowanie Komisji Dyscyplinarnej Instytutu niezgodne z rozporządzeniem MNiSW z dnia 23 września 2010 r. w *sprawie szczegółowego trybu i przebiegu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec pracowników naukowych i badawczo-technicznych zatrudnionych w jednostkach naukowych Polskiej Akademii Nauk*. W ocenie Komisji do spraw etyki w nauce decyzja Dyrektora Instytutu o rozwiązaniu umowy o pracę była nieuzasadniona wagą stwierdzonego przewinienia.

Sprawa o sygn. 145/2013

Anonimowe zawiadomienie dotyczące ewentualnych nieuzasadnionych merytorycznie cytowań własnych prac przez jednego z pracowników naukowych Politechniki Śląskiej w kilku czasopismach krajowych. W zgłoszeniu wskazano, że „regułą jest, że w danym numerze

czasopisma masowo cytowane są wcześniejsze prace prof. Y.”, nieodnoszące się do meritum sprawy poruszonej w artykule. Autor zawiadomienia podał 22 przypadki odwołań do prac prof. Y. w 19 publikacjach w czasopiśmie. Komisja zwróciła się do Rektora Politechniki Śląskiej z prośbą o wyjaśnienie zarzutów stawianych prof. Y.. Ponadto, Komisja zgodziła się, że należy zwrócić uwagę środowiska naukowego na problem zamieszczania w publikacjach naukowych nieuzasadnionych cytowań i autocytowań w celu zawyżenia wskaźników Impact Factor oraz indeksu Hirscha.

Sprawa o sygn. Nr 152/2013

Sprawę ewentualnego naruszenia zasad etyki w nauce przez pracownika naukowego Uniwersytetu Wrocławskiego w związku z przygotowaniem recenzji pomocy dydaktycznych do nauki matematyki zgłosił właściciel firmy produkującej takie produkty. Wnioskodawca zarzucił recenzentce publikację na jednym z portali matematycznych nierzetelnych recenzji kart matematycznych jego autorstwa. Właściciel firmy produkującej pomoce dydaktyczne twierdził, że mąż pani recenzentki jest również producentem pomocy dydaktycznych do nauczania matematyki, a negatywna recenzja miała na celu zdyskredytowanie konkurencji jej męża. W recenzji, przy nazwisku recenzentki wskazano, że jest pracownikiem naukowym Uniwersytetu Wrocławskiego. Po analizie dokumentacji, którą dysponowała Komisja do spraw etyki w nauce stwierdzono, że należy zwrócić się do Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, aby wyjaśnił czy nie zaistniał ewentualny konflikt interesów przy publikowaniu recenzji przygotowanej przez pracownicę uczelni.

Sprawa o sygn. 125/2013

Komisja rozpatrywała sprawę ewentualnego nieetycznego zachowania jednej z pracownic naukowych SGGW w Warszawie (sprawa ewentualnego mobbingu) zgłoszonej przez dwie inne panie z tej uczelni. Z uwagi na toczące się postępowanie sądowe Komisja uznała, że nie może na tym etapie wypowiedzieć się w sprawie.

Sprawa o sygn. 08/2014

Pan D.G. zawiadomił Komisję o zamieszczeniu niestosownych wypowiedzi na portalu społecznościowym przez jednego z pracowników naukowych Uniwersytetu Warszawskiego. Zastanawiano się czy Komisja do spraw etyki w nauce powinna zajmować się tego rodzaju kompromitującymi zachowaniami pracowników naukowych. Komisja zwróciła się do Rektora UW o rozważenie zasadności przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w tej sprawie.

II. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 11 marca 2014 r.

Sprawa o sygn. II/2014

Sprawa dotycząca projektu realizowanego w ramach programu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju i nieetycznego zachowania Rady Programowej jednego z Konsorcjów w związku z zamknięciem zadania badawczego na UJ „w oparciu o niemerytoryczne przesłanki”. Wniosek o opinie w tej sprawie skierowali prof. J. D. i prof. A. J. z Uniwersytetu Jagiellońskiego. W czasie prowadzenia badań zespół z UJ opublikował pracę w jednym z czasopism podważającą wyniki uzyskane przez koordynatora merytorycznego projektu. Prof. J. D. zaproponował, by zmienić założenia zadania, którym się zajmował. Rada programowa tego projektu uchwaliła jednak, że zadanie to będzie zamknięte. Koordynator merytoryczny projektu zarzucił prof. J. D., że bez powiadomienia członków Konsorcjum opublikował wyniki badań sprzeczne z hipotezą badawczą, tymczasem dokumentacja sprawy wskazywała, że prof. J. D. już wcześniej przekazywał członkom Konsorcjum swoje wątpliwości. Ponadto, członkowie Komisji zastanawiali się czy ze środków publicznych powinny być finansowane przedsięwzięcia, w których zagraniczna firma ma wyłączną licencję na wykorzystanie wyników badań z grantu.

Uznano, że wyjaśnienia wymagają m.in. kwestie recenzowania dużych projektów (o dużej wartości) tylko przez dwóch recenzentów, czy w razie wniesienia zastrzeżeń do wyników badań zasadne jest zwrócenie się ponownie do tych samych recenzentów projektu, czy należy wystąpić o opinie do niezależnych recenzentów, czy publikowanie wyników badań sprzecznych z hipotezą projektu (o zastrzeżeniach konsorcjant informował wcześniej konsorcjum) jest zgodne z polityką grantu, kto jest uprawniony do zamknięcia zadania badawczego realizowanego w ramach projektu – Rada programowa tego projektu czy NCBiR?

Sprawa o sygn. 06/2014 – I/2014

Skargę na działania prof. X., kierownika Zakładu jednego z Instytutów PAN, zgłosił adiunkt pracujący w tej jednostce. Zgłoszenie dotyczyło mobbingu ze strony kierownika zakładu, ograniczającego działalność naukową pracownikom. Pismo w tej sprawie przesłał również inny pracownik tego Instytutu. Wnioskodawcy skarżyli się na stosunki panujące w Instytucie i winą za ten stan rzeczy obarczyli przede wszystkim kierownika Zakładu. Komisja uznała, że nie ma uprawnień i możliwości przeprowadzenia postępowania, które mogłoby ewentualnie dowieść o słuszności stawianych zarzutów. Komisja stwierdziła, iż sprawą powinny zająć się władze PAN i przeprowadzić kontrolę relacji służbowych i zasadności decyzji personalnych podejmowanych przez Dyрекcję Instytutu.

Sprawa o sygn. III/2014

Dr hab. Y.Z. złożyła skargę dotyczącą „naruszenia zasad etycznych przez Radę jednego z wydziałów Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu; Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów oraz recenzentów wyznaczonych przez CK” w związku z rozpatrywaniem wniosku o nadanie dr hab. X. tytułu naukowego profesora. Z dokumentacji wynikało, że Rada Wydziału podjęła uchwałę o odmowie wszczęcia postępowania o nadanie dr hab. X. tytułu profesora nauk humanistycznych, od której odwołała się ona do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów. Centralna Komisja wydała decyzję utrzymującą w mocy zaskarżoną uchwałę Rady Wydziału. W piśmie do Komisji do spraw etyki w nauce dr hab. X. wskazała, że Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił skargę na decyzję Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów. Komisja do spraw etyki w nauce stwierdziła, że nie jest ciałem odwoławczym od decyzji podejmowanych przez organy właściwe w sprawach stopni i tytułu naukowego. Członkowie Komisji nie dopatryli się w postępowaniu prowadzonym w sprawie dr hab. X. naruszeń *Kodeksu etyki pracownika naukowego*. Uznano również, że sprawa ma charakter różnicy poglądów i kontrowersji o charakterze naukowym i nie może podlegać ocenie dyscyplinarnej.

Sprawa o sygn. 14/2014

Skarga pana Y. „na przewlekłe działania/zaniechania nauczycieli akademickich ASP pełniących kierownicze funkcje w związku z naruszeniem przez jednego z nich praw autorskich własnego absolwenta dokonane publicznie podczas międzynarodowego konkursu, którego uczelnia była współorganizatorem”. Pan Y. w swoim piśmie wskazywał m.in., iż nie został wymieniony publicznie jako współautor pracy wyróżnionej w jednym z konkursów. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że nie należy tolerować naruszenia praw autorskich, a wkład pracy twórcy dzieła powinien zostać odpowiednio uhonorowany. Komisja oceniła, że w sprawie tej wystosowanie usprawiedliwienia i przeprosin ze strony nauczyciela akademickiego Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie powinno być wystarczające.

III. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 1 kwietnia 2014 r.

Sprawa o sygn. 31/2014

Komisja rozstrzygnęła sprawę ewentualnego plagiatu i naruszenia praktyk wydawniczych przez pracownika naukowego Uniwersytetu Łódzkiego. Rektor Uniwersytetu Medycznego w Łodzi skierował prośbę o wyrażenie opinii Komisji do spraw etyki w nauce czy zachowanie pani dr X.X. należy uznać za plagiat. Z dokumentacji sprawy wynikało, że pierwszy artykuł dr

X.X. został wysłany do redakcji i przyjęty w marcu 2004 r., a drugi trzy miesiące później i wysłany do innego czasopisma. W drugim artykule nie zacytowano tego pierwszego artykułu. W ocenie Komisji do spraw etyki w nauce oba artykuły są identyczne w zakresie problemu badawczego, jak również metody, analizy i wniosków. Zdaniem Komisji do spraw etyki w nauce doszło do naruszenia zasady etyki dotyczącej praktyk wydawniczych (pkt 3.3. ppkt 10 Kodeksu etyki pracownika naukowego).

Sprawa o sygn. 28/2014

Pismo jednego z profesorów z Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu. Komisja wypowiedziała się w sprawie interpretacji przepisów dotyczących procedury dyscyplinarnej wobec pracownika naukowego. Profesor został wybrany na członka Komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli akademickich i został zastępcą przewodniczącego tej Komisji. W jednym z wywiadów prasowych odniósł się krytycznie do stosunków panujących w Uczelni, w szczególności w jednej z Klinik. W związku z krytycznymi wypowiedziami Profesora, wszczęto przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce uznali, że w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym wobec pracownika naukowego uczelni muszą być przestrzegane procedury określone w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (art. 144) oraz w *rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 marca 2007 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli akademickich*. Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym określa m.in. terminy, w jakich powinno być podjęte postępowanie dyscyplinarne (art. 144 ust. 2) oraz przypadki, w których nie stosuje się przedawnienia w odniesieniu do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec nauczyciela akademickiego (art. 144 ust. 5) i tryb postępowania odwoławczego (art. 146 ust. 3 i 4). Rozporządzenie natomiast określa tryb postępowania także w przypadku podejrzenia popełnienia przewinienia dyscyplinarnego przez członka komisji dyscyplinarnej (§ 3 ust. 1).

Sprawa o sygn. II /2014

Komisja kontynuowała omawianie ewentualnego naruszenia norm etycznych w sprawie grantu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju i uzyskała wyjaśnienia od dyrektora NCBiR m.in. w kwestiach procedur stosowanych przy przyznawaniu funduszy na realizowanie projektów badawczych, doboru ekspertów czy też zasad opiniowania.

IV. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 6 maja 2014 r.

Sprawa o sygn. II/2014

Członkowie Komisji wydali rozstrzygnięcie w sprawie zamknięcia przez Radę Programową Konsorcjum zadania badawczego prowadzonego w ramach projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Wnioskodawcy uznali, że „decyzja ta została podjęta w oparciu o przesłanki niemerytoryczne, z naruszeniem standardów obowiązujących w nauce”. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że nie ma uprawnień do oceny procedur ani merytorycznej zasadności decyzji podjętej przez Radę Programową Konsorcjum. Zwrócono jednak uwagę, że zamknięcie zadania badawczego po uzyskaniu wyników niezgodnych z założeniami projektu badawczego i administracyjne rozstrzygnięcie tego sporu naukowego budzi wątpliwości Komisji. Wyrażono także zaniepokojenie, że w środowisku wybitnych uczonych, realizujących program badawczy dotyczący znaczącego zagadnienia dla nauki, doszło do tak ostrego konfliktu. W ocenie Komisji celowe byłoby rozważenie możliwości kontynuowania badań przez profesorów z UJ w ramach wyodrębnionego projektu. Komisja do spraw etyki w nauce oceniła również, że system doboru recenzentów projektów badawczych wymaga weryfikacji pod kątem większej adekwatności ich wyłaniania pod względem problematyki.

Sprawa o sygn. IV/2014

Komisja Dyscyplinarna jednego z Instytutów PAN zwróciła się do Komisji do spraw etyki w nauce z prośbą o opinię „czy publikacje obwinionej należy uznać za plagiat współautorskiego manuskryptu, który został wcześniej złożony do druku, a następnie odrzucony po recenzjach”. Z materiałów przekazanych Komisji wynikało, że dr Y.Y. sama poprawiła tekst wspólnego manuskryptu i jako jedyna autorka wysłała go do innego czasopisma. Na podstawie tej sprawy Komisja do spraw etyki w nauce wypowiedziała się na temat zasad prowadzenia wspólnych badań, stwierdzając m.in., że podjęcie wspólnych badań wiąże się z wzajemnym zobowiązaniem do współpracy z myślą o doprowadzeniu ich do zamierzonego końca i opublikowania oraz zredagowania w formie zaakceptowanej do publikacji. Jako przeszkodę do realizacji takiego celu Komisja wskazała jedynie względy merytoryczne, na przykład uzasadniony brak zgody na akceptację ostatecznego tekstu lub propozycji dokonania zmian w już uzgodnionym tekście. Stwierdzono także, iż w przypadku deklaracji jednego z autorów o jednostronnym odstąpieniu od dalszych prac nad manuskrytem, bez podania ważkich merytorycznych przyczyn autor ma prawo do dalszych prac nad dziełem i opublikowania go pod własnym nazwiskiem. W takiej sytuacji powinien jednak pominąć w publikacji te fragmenty pierwotnego manuskryptu, które zawierają oryginalne i istotne myśli i rezultaty badań uczonego, który odstąpił od współautorstwa oraz nie wyraził zgody na ich

opublikowanie. Nie dotyczy to jednak fragmentów, w których używane są standardowe metody badawcze. Ocenę sytuacji może komplikować kwestia praw do własności intelektualnej stron trzecich. Ustosunkowując się do pytania Komisji Dyscyplinarnej, czy w przedstawionej sprawie zachodził plagiat, zdaniem Komisji do spraw etyki w nauce, rozstrzygnięcie będzie zależało od formy wykorzystania wyników współautora. Komisja uznała, że nie może ocenić czy w tej konkretnej sprawie, zmiany dokonane w publikacji przez jednego z autorów są wystarczająco duże, by uznać ją za nowy utwór.

Sprawa o sygn. 37/2014

Sprawa „podejrzenia zмовy przy okazji prowadzenia w jednym z instytutów PAN przewodu habilitacyjnego jednego z doktorów (nieprawidłowości przy recenzowaniu pracy habilitacyjnej)” skierowana przez prof. L.P. z Uniwersytetu Wrocławskiego. Postawiono m.in. zarzut, że recenzje pracy habilitacyjnej dra R. R. zawierały niemal identyczne konkluzje i oparte były na piśmie prof. A. J. do Rady Naukowej Instytutu PAN. Mając na uwadze troskę o zachowanie standardów etycznych w środowisku naukowym oraz w związku z podejrzeniem naruszenia prawa i zasad etyki w nauce, Komisja zwróciła się do Prezesa PAN z prośbą o podjęcie stosownych działań mających na celu wyjaśnienie sprawy.

Sprawa o sygn. 36/2014

Pismo przesłane do wiadomości Komisji do spraw etyki w nauce, przez pana Y. zarzucające m.in. niewłaściwe wykorzystanie zasobów ludzkich na Uniwersytecie Wrocławskim. Komisja postanowiła nie podejmować procedowania w tej sprawie.

Sprawa o sygn. 38/2014

Komisja do spraw etyki w nauce ustosunkowała się do pisma prof. X. z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie dotyczącego zastrzeżeń w związku z przekazaniem przez jeden z wydziałów PAN aparatury i wyposażenia badawczego po zlikwidowanej jednostce naukowej PAN. Komisja stwierdziła, że nie posiada uprawnień do wydawania rozstrzygnięć w kwestiach związanych z podniesioną problematyką.

Sprawa o sygn. 39/2014

Komisja do spraw etyki w nauce omówiła sprawę zgodności z etyką w nauce otwarcia na Śląskim Uniwersytecie Medycznym studiów podyplomowych *Homeopatia w medycynie niekonwencjonalnej i farmacji* zgłoszoną przez Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej. Pismo to skierowano do wiadomości Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministra Zdrowia.

Komisja do spraw etyki w nauce, podzielając wątpliwości Naczelnej Rady Lekarskiej, zwróciła się do wspomnianych Ministrów z prośbą o przekazanie stanowisk w tej sprawie.

V. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 17 czerwca 2014 r.

Sprawa o sygn. 37/2014

Komisja do spraw etyki w nauce kontynuowała omawianie sprawy „podejrzenia zмовy przy okazji prowadzenia w jednym z instytutów PAN przewodu habilitacyjnego jednego z doktorów”. Komisja otrzymała z Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów pismo, w którym wskazano, że w związku z odwołaniem złożonym przez habilitanta CK uchylili zaskarżoną uchwałę Rady Naukowej Instytutu PAN i przekazała sprawę do ponownego rozpatrzenia przez tę samą Radę Naukową. Ponadto, „w ocenie Centralnej Komisji, okoliczności ujawnione w zebranych materiale dowodowym wskazywały na prawdopodobny brak obiektywizmu Rady Naukowej przeprowadzającej postępowanie habilitacyjne dr inż. R. R.”. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że skierowanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez tę samą Radę Naukową nie wydaje się właściwe. Komisja zwróciła się do Centralnej Komisji z prośbą o przekazanie informacji, jakie konsekwencje zostały wyciągnięte przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów w stosunku do Rady Naukowej Instytutu PAN oraz recenzentów pracy habilitacyjnej dr. inż. R. R.

Sprawa o sygn. 39/2014

Komisja ponownie omawiała sprawę skierowaną przez Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej dotyczącej „zgodności z etyką w nauce otwarcia na Śląskim Uniwersytecie Medycznym studiów podyplomowych *Homeopatia w medycynie niekonwencjonalnej i farmacji*”. W sprawie tej wpłynęła korespondencja z Polskiego Towarzystwa Homeopatii Klinicznej i Oddziału Śląskiego Katolickiego Stowarzyszenia Lekarzy Polskich. Komisja otrzymała także wyjaśnienia z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Rektora Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach. Dysponując zgromadzonymi w sprawie materiałami Komisja zwróciła się do Polskiej Komisji Akredytacyjnej z prośbą o dokonanie oceny prawidłowości prowadzenia oraz jakości kształcenia na studiach podyplomowych z zakresu homeopatii i ewentualnie podjęła stosowne działania.

Sprawa o sygn. 145/2013

Komisja kontynuowała rozpatrywanie sprawy ewentualnego nieuzasadnionego cytowania własnych prac przez jednego z pracowników naukowych Politechniki Śląskiej w kilku

czasopiśmie krajowych. Rektor Politechniki Śląskiej poinformował Komisję o zakończeniu postępowania wyjaśniającego w sprawie ewentualnego naruszenia zasad etyki przez prof. Y. Rzecznik Dyscyplinarny Politechniki Śląskiej stwierdził, że zarzuty stawiane prof. Y. są nieprawdziwe, bo „Profesor nie zamieścił fałszywych, nieuzasadnionych cytowań swoich własnych, wcześniejszych prac w artykułach opublikowanych w czasopiśmie, które gościnnie redagował”. Wyjaśnienia te wzbudziły poważne wątpliwości członków Komisji do spraw etyki w nauce. Po ponownej analizie materiałów oraz kolejnego pisma i dokumentacji dotyczącej monografii prof. Y. Komisja nie zgodziła się ze stanowiskiem Rzecznika Dyscyplinarnego do spraw Nauczycieli Akademickich Politechniki Śląskiej i wystąpiła o przekazanie Komisji szczegółowego uzasadnienia stanowiska Rzecznika Dyscyplinarnego.

Sprawa o sygn. 62/2014

Do Komisji do spraw etyki w nauce wpłynęło pismo pani X. Y.-Z., która zarzuciła, prof. Y., że napisał pracę doktorską oraz szereg artykułów swojemu synowi. Komisja postanowiła zwrócić się do Rektora Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, z którą związani są prof. Y i jego syn, o podjęcie stosownych działań w celu wyjaśnienia sprawy. Jednocześnie, mając na względzie art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach dotyczących odpowiedzialności za przywłaszczenie sobie autorstwa albo wprowadzenie w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu*, Komisja do spraw etyki w nauce poinformowała Wnioskodawczynię o możliwości ewentualnego skierowania sprawy do prokuratury.

Sprawa o sygn. 47/2014

Komisja przeanalizowała sprawę ewentualnych nieprawidłowości w postępowaniu o nadanie tytułu naukowego profesora jednemu z pracowników naukowych w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Komisja do spraw etyki w nauce stwierdziła, że nie jest merytorycznie właściwa do zbadania sprawy i przekazała ją do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów.

VI. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 23 września 2014 r.

Sprawa o sygn. 66/2014

Członkowie Komisji omawiali nieprawidłowości w przeprowadzaniu postępowań o przyznanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, mimo negatywnej recenzji pracy habilitacyjnej. Pretekstem do dyskusji był m.in. przebieg jednego z postępowań habilitacyjnych w Pomorskim

Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie. Członkowie Komisji uznali, iż problem należałoby zgłosić do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, ze względu na konieczność zwiększenia kontroli zewnętrznej nad przebiegiem postępowania habilitacyjnego w jednostkach naukowych. Zaproponowano, by np. wprowadzić zasadę, że recenzenci przedstawiający negatywne opinie, w szczególności powołani przez Centralną Komisję, powinni przedstawić CK szczegółowe sprawozdanie i uzasadnienie swojej recenzji.

Sprawa o sygn. 152/2013

Po raz kolejny przeanalizowano sprawę ewentualnego naruszenia zasad etyki w nauce przez pracownika naukowego Uniwersytetu Wrocławskiego w związku z przygotowaniem recenzji pomocy dydaktycznych do nauki matematyki. Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego poinformował Komisję do spraw etyki w nauce o umorzeniu postępowania wyjaśniającego przez Rzecznika Dyscyplinarnego, który m.in. stwierdził, że recenzentka nie popełniła czynu uchybiającego obowiązkom nauczyciela akademickiego lub godności zawodu nauczycielskiego. Komisja wystąpiła do Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego o uzupełnienie dokumentacji.

Sprawa o sygn. 39/2014

Komisja kontynuowała rozpatrywanie sprawy zgodności z etyką w nauce otwarcia na Śląskim Uniwersytecie Medycznym podyplomowych studiów *Homeopatia w medycynie niekonwencjonalnej i farmacji*. Komisja zwróciła się o opinię w tej sprawie do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz do Ministerstwa Zdrowia. Komisja dysponowała również wyjaśnieniami Rektora Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, który wskazał, że studia te powstały zgodnie z procedurami. Komisja wystąpiła także z prośbą do Polskiej Komisji Akredytacyjnej o zapoznanie się ze sprawą. W odpowiedzi PKA poinformowała, że ocena instytucjonalna Wydziału, na którym utworzono studia podyplomowe została przeprowadzona w 2012 r., a kolejną zaplanowano na rok akademicki 2018/2019. Komisja do spraw etyki w nauce, mając na uwadze wątpliwości zgłaszane przez Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej i środowisko medyczne zwróciła się do Ministra Zdrowia z sugestią ewentualnego wystąpienie do Polskiej Komisji Akredytacyjnej o przeprowadzenie kontroli działalności Wydziału Farmaceutycznego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego ze szczególnym uwzględnieniem studiów podyplomowych, przed terminem wynikającym z harmonogramu.

Sprawa o sygn. 145/2013

Komisja ponownie zajęła się sprawą ewentualnego nieuzasadnionego merytorycznie cytowania własnych prac przez jednego z pracowników naukowych Politechniki Śląskiej w kilku czasopismach krajowych. Rektor Politechniki Śląskiej przekazał informację o umorzeniu postępowania wyjaśniającego w tej sprawie wskazując, że nie dostrzeżono żadnych nieprawidłowości. Rektor nie ustosunkował się do poszczególnych zarzutów stawianych prof. Y. Komisja zwróciła się do redakcji jednego z czasopism, w którym prof. Y. był redaktorem gościnnym, z prośbą o przekazanie informacji, czy redakcja podjęła działania w celu wyjaśnienia sprawy nieuzasadnionych cytowań prof. Y.

Sprawa o sygn. 56/2014

Sprawa zgłoszona przez pana J. K., który współpracował z Politechniką Gdańską nad technologią pozyskiwania gazu łupkowego. W swojej skardze wskazał m.in. że Politechnika Gdańska pominęła jego wkład pracy w projekt i doszło do naruszenia jego własności intelektualnej. Z dokumentacji wynikało, iż pan J. K. zwrócił się ze skargą w tej sprawie do Rektora Politechniki Gdańskiej, ale nie otrzymał odpowiedzi. Następnie wystąpił on do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które wskazało Komisję do spraw etyki w nauce, jako gremium właściwe do rozpatrzenia tej sprawy. Komisja uznała m.in., że to MNiSW uprawnione jest do nadzoru nad uczelniami i mogłoby zwrócić się do Rektora Politechniki Gdańskiej o udzielenie panu J. K. odpowiedzi. Przypomniano także, że Komisja do spraw etyki w nauce nie jest organem odwoławczym i nie rozstrzyga skarg. Komisja poinformowała pana J. K., iż sprawa ewentualnego naruszenia jego własności intelektualnej powinna znaleźć ochronę w postępowaniu sądowym.

Sprawa o sygn. IV/2014

Komisja rozpatrzyła wniosek pracownika naukowego z jednego z instytutów PAN o wszczęcie postępowania wyjaśniającego w sprawie pomówienia o plagiat niepublikowanego manuskryptu po recenzjach. Sprawę ewentualnego plagiatu prowadziła Komisja Dyscyplinarna Instytutu. Dr Y.Y. stwierdziła, że w uzasadnieniu Komisji Dyscyplinarnej zawarto krzywdzące ją sformułowania. W swoim stanowisku Komisja przypomniała, że nie jest organem odwoławczym od decyzji Komisji Dyscyplinarnej do spraw pracowników naukowych Instytutu. Ustalono, że instancją właściwą do rozpatrzenia tej sprawy jest Komisja Dyscyplinarna do spraw pracowników naukowych i badawczo-technicznych jednostek

naukowych przy Prezesie PAN. Jednocześnie Komisja podtrzymała swoje stanowisko z 13 maja 2014 r. w sprawie zasad dotyczących praktyk wydawniczych.

Sprawa o sygn. V/2013

Komisja kontynuowała omawianie sprawy dotyczącej konfliktu między dyrektorem jednego z instytutów PAN a pracownikami tej jednostki. Z pisma przekazanego Komisji wynikało, że polityka prowadzona przez dyrektora Instytutu doprowadziła do spadku jego rangi. Ponadto prof. Y. – wnioskodawca - stwierdził, że był poddawany mobbingowi i został zwolniony. Członkowie Komisji uznali, że zgłoszona problematyka stanowi konflikt pomiędzy uczonymi i sprawa wykracza poza sferę etyki w nauce. Zdecydowano o przekazaniu sprawy do rozpatrzenia przez Prezesa PAN i przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego.

Sprawa o sygn. 86/2014

Sprawa ewentualnego przywłaszczenia praw autorskich do programu komputerowego napisanego do wykonania pracy magisterskiej na Politechnice Rzeszowskiej. Jeden ze studentów uczelni na potrzeby pracy dyplomowej stworzył program do obliczeń, co do którego promotor pracy przypisał sobie współautorstwo. W ocenie Komisji do spraw etyki w nauce wątpliwości wzbudziło kilka zagadnień, m.in.: czy promotor jest współautorem pracy magisterskiej?; czy pomysł magistranta zawarty w jego pracy magisterskiej jest jego własnością intelektualną, czy też stanowi własność uczelni, w której pracę pisano? Komisja zwróciła się do specjalisty z zakresu własności intelektualnej i prawa autorskiego o przedstawienie ekspertyzy w tym zakresie.

Sprawa o sygn. 84/2014

Sprawa skierowana do Komisji przez Przewodniczącego Rady Naukowej jednego z instytutów PAN, dotycząca przebiegu procedury o nadanie tytułu profesora. Po wyznaczeniu recenzentów i przedstawieniu recenzji kandydat do tytułu profesora wniósł do Rady Naukowej Instytutu wniosek o wyłączenie jednego z recenzentów wskazując na konflikt interesów i zgłosił zarzut, że recenzenci porozumiewali się między sobą i wypowiadali się negatywnie o jego pracy i dorobku naukowym. Po zbadaniu zarzutów Rada Naukowa Instytutu ustaliła, że konflikt ten dotyczył różnicy zdań w ocenie pracy magisterskiej. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że niedopuszczalne jest, aby pracownik naukowy, po zapoznaniu się z recenzjami swojego dorobku naukowego przedstawionymi w toku postępowania o nadanie mu tytułu profesora, występował z wnioskiem do Rady Naukowej o wyłączenie recenzenta, który przedstawił negatywną recenzję. Stwierdzono także, iż kandydat może jedynie przed wszczęciem

postępowania i wyznaczeniem recenzentów wskazać osoby, które w jego ocenie ze względu na np. konflikt interesów lub konflikt personalny nie powinny być wyznaczone na recenzentów. Za trudne do zaakceptowania uznano, by w trakcie procedowania przez Radę Naukową wniosku o nadanie tytułu dokonywano oceny parametrycznej dorobku naukowego recenzentów, zarówno przez kandydata lub innego recenzenta.

Sprawa o sygn. 91/2014

Sprawa ewentualnych nieprawidłowości w działaniu jednej z Rad Naukowych jednego z Instytutów PAN zgłoszona przez prof. X., członka tej Rady Naukowej. Profesor X. złożył rezygnację z uczestnictwa w pracach Rady Naukowej Instytutu, ale nie została ona przyjęta. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że sprawa ta nie dotyczy naruszenia zasad etyki w nauce. Jednakże wątpliwości członków Komisji wzbudziło pozbawienie członka Rady Naukowej prawa do rezygnacji z uczestnictwa w pracach tego gremium. Komisja zwróciła się do Rady Kuratorów odpowiedniego Wydziału PAN z prośbą o wyjaśnienie sprawy.

VII. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 25 listopada 2014 r.

Sprawa o sygn. V/2014

Komisja procedowała w sprawie „naruszenia praw autorskich i nieprawidłowości w przebiegu postępowania wyjaśniającego, przeprowadzonego przez rzecznika dyscyplinarnego KUL”. Prof. Y. zarzucił pani dr X. naruszenie „praw autorskich w publikacji wchodzącej w skład jej osiągnięcia naukowego oraz autoreferacie, na podstawie którego dr X. starała się o habilitację”. Prof. Y. „poinformował Rektora KUL o zastrzeżeniach swoich i dr Z., adiunkta w jednej z Katedr KUL, co do postępowania dr X.”. Do dokumentacji sprawy dołączono m.in. niekompletną kopię postanowienia o umorzeniu postępowania przez Rzecznika Dyscyplinarnego KUL. Wątpliwości Komisji do spraw etyki w nauce wzbudziło uzasadnienie tego postanowienia i uznano, że argumentacja Rzecznika Dyscyplinarnego KUL jest nieprzekonująca. Dlatego Komisja zwróciła się do Rektora KUL z sugestią ponownego podjęcia działań w celu wyjaśnienia zarzutów stawianych pani dr hab. X..

Sprawa o sygn. 62/2014

Ponownie omówiono sprawę ewentualnego naruszenia prawa autorskiego i zasad etyki przez jednego z profesorów zatrudnionych w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu. Zgłaszająca sprawę pani X. Y.-Z., zarzuciła że „prof. Y. napisał pracę doktorską oraz szereg artykułów synowi”. Rektor Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu poinformował Komisję do spraw

etyki w nauce o oświadczeniach prof. Y. i jego syna, że swoje prace naukowe przygotowywali i napisali samodzielnie. Komisja poinformowała Wnioskodawczynię o ustaleniach Rektora i przypomniła o możliwości ewentualnego wyjaśnienia tej sprawy na drodze sądowej.

Sprawa o sygn. 152/2013

Komisja kontynuowała rozpatrywanie sprawy ewentualnego naruszenia zasad etyki w nauce przez pracownicę naukową Uniwersytetu Wrocławskiego w związku z przygotowaniem recenzji pomocy dydaktycznych do nauki matematyki. Rektor Uczelni przekazał Komisji informację, iż Rzecznik Dyscyplinarny do spraw nauczycieli akademickich Uniwersytetu Wrocławskiego wydał postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego i nie potwierdził zarzutów stawianych recenzentce. Komisja do spraw etyki w nauce nie zgodziła się z decyzją Rzecznika Dyscyplinarnego i jej uzasadnieniem postanowienia o umorzeniu postępowania, gdyż zdaniem członków Komisji, opinia Rzecznika Dyscyplinarnego nie dotyczy istoty sprawy, którą jest naruszenie zasad etyki w nauce przez recenzentkę, a nie ewentualnego popełnienia przez nią i jej męża plagiatu. W postanowieniu Rzecznika Dyscyplinarnego brakuje oceny etycznej postępowania recenzentki. W związku z tym uznano, że należy zwrócić się do Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego o ponowne wnikliwe przeanalizowanie tej sprawy i podjęcie działań w celu wyjaśnienia zarzutu ewentualnego naruszenia zasad etyki w nauce.

Sprawa o sygn. 145/2013

Komisja po raz kolejny przeanalizowała sprawę ewentualnego nieuzasadnionego merytorycznie cytowania własnych prac przez jednego z pracowników naukowych Politechniki Śląskiej w kilku czasopismach krajowych. Zarzucono także ewentualne naruszenie zasad etyki w jednej z monografii. Komisja uznała, że dotychczasowe działania władz Politechniki Śląskiej nie pozwalają na pełne wyjaśnienie sprawy prof. Y., gdyż m.in. stanowisko Rzecznika Dyscyplinarnego odnosi się jedynie do autoplgiatu, co stanowi tylko część stawianych profesorowi zarzutów, a najważniejsze z nich dotyczą nieuzasadnionych autocytowań. Ponadto, Członkowie Komisji uznali, że Komisja dysponuje nowymi materiałami, na podstawie których uznała, że sprawa prof. Y. nie powinna zakończyć się jedynie karą upomnienia. Komisja ponownie zwróciła się do Rektora Politechniki Śląskiej z prośbą o pełne wyjaśnienie tej sprawy i zajęcie bardziej stanowczego stanowiska.

Sprawa o sygn. 93/2014

Do Komisji wpłynęło zgłoszenie o ewentualnych nieprawidłowości w działalności Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. Komisja po analizie materiałów zgromadzonych w sprawie, w tym wystąpienia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej przez Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Ośrodku Badań Naukowych w Olsztynie stwierdziła, że sprawa ta dotyczy relacji pracodawca – pracownik, a nie przekroczenia zasad etyki w nauce, do których ograniczone są kompetencje Komisji. Ponadto, z dokumentacji wynikało, że w tej sprawie prowadzone jest dochodzenie. W związku z powyższym Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że do czasu zakończenia postępowania prokuratorskiego nie może zająć stanowiska, gdyż mogłoby to być odebrane jako próba wpłynięcia na decyzję organu prowadzącego sprawę.

Sprawa o sygn. 104/2014

Komisja rozpatrzyła kolejne pismo prof. X.. z Uniwersytetu Łódzkiego dotyczące ewentualnego naruszenia zasad etyki w nauce przez jednego z pracowników naukowych z Uniwersytetu Łódzkiego, który „podał w swojej wypowiedzi fałszywe i wysoce krzywdzącą opinię o rozprawie habilitacyjnej jednego z doktorów habilitowanych”, a opinia ta miała mieć „negatywny wpływ na dalszy przebieg jego przewodu profesorskiego”. Komisja po ponownej wnikliwej analizie załączonej dokumentacji nie stwierdziła w postępowaniu tego profesora naruszenia zasad etyki w nauce. Członkowie Komisji nie znaleźli podstaw do zakwestionowania decyzji Rzecznika Dyscyplinarnego do Spraw Nauczycieli Akademickich Uniwersytetu Łódzkiego w tej sprawie.

Sprawa o sygn. 101/2014

Sprawa ewentualnego naruszenia zasad etyki na jednym z wydziałów w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym przez promotora pracy doktorskiej. Komisja wystąpiła do Rektora Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie o podjęcie stosownych działań w celu wyjaśnienia tej sprawy.

Sprawa o sygn. 92/2014

Red. Danuta Woźnicka z Radio Zet zwróciła się z pytaniem o zatrudnianie na uczelniach pracowników naukowych, wobec których kara nagany, np. za plagiat, uległa zatarciu i czy taka praktyka nie stanowi naruszenia dobrych praktyk akademickich. Po dyskusji członkowie

Komisji uznali, że sprawa zatrudnienia takich osób nie narusza norm prawa ani norm etycznych i stanowi autonomiczną decyzję władz uczelni.

Sprawa o sygn. 109/2014

Pani dr hab. Y.X. ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie skierowała do Komisji prośbę o wydanie opinii „czy do przeprowadzenia anonimowych badań kwestionariuszowych dotyczących czasu poświęcanego na aktywność fizyczną w ciągu ostatnich 7 dni w każdej z domen życia codziennego konieczna jest zgoda Komisji Etyki”? Zbierane informacje dotyczyły m.in. płci, wykształcenia, wieku, miejsca zamieszkania, wykonywanego zawodu. Członkowie Komisji po przeanalizowaniu załączonych materiałów stwierdzili, że ze względu na temat ankiety i jej anonimowy charakter oraz zakres pytań przeprowadzenie takich badań nie wymaga zgody Komisji Etyki.

Sprawa o sygn. 99/2014

Do Komisji do spraw etyki w nauce wpłynęło pismo od dr inż. Y., który zarzucił m.in. naruszenie zasad recenzowania obowiązujących w czasopiśmie *Diagnostyka*. Komisja zwróciła się do Redakcji tego czasopisma z prośbą o przekazanie wyjaśnień.

Sprawa o sygn. 100/2014

Komisja do spraw etyki w nauce zapoznała się z otrzymanym z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie raportem Zespołu do spraw wyjaśnienia nieprawidłowości w funkcjonowaniu Wydziału Nauk Technicznych UWM. Zespół ten nie dopatrył się nieprawidłowości w głosowaniach przeprowadzanych w postępowaniach habilitacyjnych. Komisja przyjęła do wiadomości ustalenia tego Zespołu i uznała procedowanie w sprawie za zakończone.

Sprawa o sygn. 105/2014

Członkowie Komisji wypowiedzieli się w sprawie wykorzystywania przez recenzenta danych z ocenianej przez niego pracy. Sprawę tę skierował do Komisji do spraw etyki w nauce pan X. z Uniwersytetu Warszawskiego. Członkowie Komisji powołali się na rozdział dotyczący dobrych praktyk w badaniach naukowych *Kodeksu etyki pracownika naukowego*. Podkreślono, że zarówno recenzenci jak i redaktorzy prac naukowych nie mogą bez zgody autora wykorzystywać danych lub koncepcji zawartych w dostarczonych im tekstach (Rozdział 3.4. pkt.5) oraz, że recenzenci publikacji naukowych powinni zachować swoje opinie w poufności

do chwili ukazania się tych publikacji w druku (Rozdział 3.4 pkt.4). Sformułowane przez pana Y. pytanie sugerowało, iż praca została uprzednio upubliczniona i etycznym problemem do rozstrzygnięcia jest kwestia czy została ona we właściwy sposób zacytowana. Zgodnie z postanowieniami *Kodeksu*, badań i dociekań naukowych nie da się uprawiać bez czerpania z pracy poprzedników. Przypomniano również o treści Rozdziału 2 pkt 9, iż trzeba pamiętać, że do uniwersalnych zasad i wartości etycznych należy rzetelność w uznawaniu osiągnięć naukowych tych, którym się ono rzeczywiście należy, wyrażająca się poprzez właściwe podawanie źródeł i uczciwe uznawanie udziału należnego innym badaczom, niezależnie od tego czy są to współpracownicy, konkurenci czy poprzednicy.

Sprawa o sygn. 102/2014

Komisja do spraw etyki w nauce zapoznała się materiałem pt. *„Rozważania dotyczące postępowania wobec grupowego zjawiska „guestauthorship”, czyli nieuprawnionego dopisywania autorstwa do prac naukowych”* przesłanym do Komisji przez dra hab. inż. Grzegorza Lendę, pracownika naukowego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Członkowie Komisji z uznaniem odnieśli się do wystąpienia doktora zwracającego uwagę na problematykę, która od dłuższego czasu stanowi przedmiot szczególnego zainteresowania Komisji.

VIII. Posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce w dniu 19 grudnia 2014 r.

Sprawa o sygn. 86/2014

Komisja do spraw etyki w nauce wydała rozstrzygnięcie w sprawie ewentualnego przywłaszczenia praw autorskich do programu komputerowego napisanego do wykonania pracy magisterskiej na Politechnice Rzeszowskiej. Spór dotyczył tego, czy promotor pracy jest współautorem programu i jakie prawa do tej pracy przysługują Politechnice Rzeszowskiej. Opinię w tej sprawie przygotował dr Piotr Wasilewski z Katedry Prawa Własności Intelektualnej UJ. Członkowie Komisji zgodzili się z opinią eksperta uznając, że „przedstawione do zaopiniowania dokumenty nie pozwalają na jednoznaczną ocenę zarzutu ewentualnego przywłaszczenia praw autorskich do programu przez promotora pracy magisterskiej. W szczególności nie da się rozstrzygnąć, czy program ten był częścią pracy dyplomowej oraz jaki był wkład twórczy studenta i promotora w powstanie tego programu”. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że Rektor Politechniki Rzeszowskiej powinien zapoznać się z ekspertyzą i podjąć stosowne postępowanie wyjaśniające w celu rozstrzygnięcia zarzutu ewentualnego przywłaszczenia programu komputerowego przez promotora.

Członkowie Komisji uzgodnili, że kopia ekspertyzy zostanie również przekazana Przewodniczącemu Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów. Ustalono, że należy poinformować zainteresowanego o możliwości dochodzenia ochrony praw autorskich na drodze sądowej.

Sprawa o sygn. 81/2014, 83/2014, 85/2014, 90/2014

Komisja do spraw etyki w nauce rozpatrzyła sprawy ewentualnych naruszeń zasad etyki w nauce przez pracowników naukowych Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu zgłoszone przez Federację Regionów i Komisji Zakładowych Solidarność'80.

W pierwszej sprawie Komisja Solidarność'80 wnioskuje o „ustalenie czy jeden z profesorów z Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu i jego współpracownicy popełnili nierzetelności naukowe w publikacjach, które powstały z pracy habilitacyjnej dr X.X. Komisja Solidarność'80 stwierdziła też, że „zachodzi podejrzenie niezasadnego pomnażania dorobku naukowego”. Po analizie dokumentacji, Komisja do spraw etyki w nauce oceniła, że artykuł z 2007 r. oraz artykuł z 2008 r., przedstawiają wyniki badań z pracy habilitacyjnej dr X.X.. Ponadto, większość tabel i rycin zamieszczonych w artykułach stanowiło kopie pracy habilitacyjnej. Autorzy nie zaznaczyli źródła tych ilustracji. Komisja do spraw etyki w nauce zauważyła również, iż w artykule z 2008 r. nie zacytowano pracy z 2007 r., która oparta była o ten sam materiał badawczy. Uznano, że działania te stanowią pewną nieprawidłowość naukową. W opinii Komisji współautorom artykułów nie można jednak zarzucić „pomnażania dorobku naukowego”.

W drugim piśmie Komisja Solidarność'80 zwróciła się do Komisji do spraw etyki w nauce o ustalenie, czy jeden z profesorów z Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu i jego współpracownicy popełnili nierzetelność naukową w publikacjach z 2004 r. i 2005 r. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, iż analizowane teksty artykułów niewiele się od siebie różniły i na tej podstawie można przypisać dwóm współautorom dokonanie autoplagerii. Z kolei trzeci autor występował tylko jako współautor pierwszego artykułu, więc nie może być posądzony o autoplagerii. Członkowie Komisji podkreślili, że Komisja do spraw etyki w nauce nie jest powołana do oceny merytorycznej artykułów. Stwierdzono, że sprawa ewentualnej odpowiedzialności pracowników naukowych za naruszenie zasad etyki w nauce znajduje się w kompetencji komisji dyscyplinarnej Uczelni.

W trzecim piśmie Komisja Solidarność'80 wnioskuje, aby Komisja do spraw etyki w nauce wszczęła postępowania w celu wyjaśnienia ewentualnego pomnażania dorobku naukowego przez pracowników Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu poprzez dopisywanie się do publikacji pracowników naukowych z Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

i naruszenia zasady uczciwości naukowej przez pracownika naukowego z Collegium Medicum UMK poprzez dopisywanie do dwóch artykułów nauczycieli akademickich z Wrocławia, którzy „merytorycznie odbiegali od profili artykułów”. Komisja Solidarność '80 wskazała, że istniało podejrzenie, „że pracownicy naukowcy zostali dopisani w celu szybkiego załatwienia druku artykułów” w piśmie naukowym wydawanym przez Uczelnię we Wrocławiu.

Komisja do spraw etyki w nauce ponownie stwierdziła, że nie została powołana do oceny merytorycznej artykułów naukowych. Komisja uznała, że w przypadku przeglądowej publikacji udział trzech autorów może być merytorycznie uzasadniony. Natomiast w przypadku drugiej publikacji udział wrocławskich współautorów wzbudził wątpliwości Komisji.

Ponadto Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że argumenty strony wnioskującej dotyczące „efektu przyspieszenia” wydruku artykułów są wątpliwe, gdyż żaden z trzech nauczycieli akademickich nie był członkiem kolegium redakcyjnego wymienionych wyżej czasopism. Zdaniem Komisji do spraw etyki w nauce zarzuty stawiane pierwszemu autorowi artykułu dotyczące dopisywania współautorów, aby uzyskać przyspieszenie wydrukowania artykułu w piśmie naukowym są gołosłowne. Ocena merytoryczna udziału poszczególnych współautorów w tworzeniu artykułów nie należy do kompetencji Komisji.

W czwartym piśmie Komisja *Solidarność '80* wnioskowała o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec prof. Y. i prof. X., za to, że „przywłaszczyli sobie własność intelektualną dra Z. podając się za współautorów artykułu”. W przesłanej dokumentacji znajdowała się m.in. korespondencja dra Z. do Dziekana jednego z Wydziałów UM we Wrocławiu, w której stwierdza tam jednoznacznie, że artykuł będący przedmiotem sporu „ukazał się za jego wiedzą i świadomą zgodą również w zakresie listy współautorów”, a „obecność pozostałych współautorów była w pełni uzasadniona ich współudziałem w różnym zakresie w uzyskiwaniu wyników badań naukowych będących podstawą mojego doktoratu, w tym również w przygotowaniu pracy do druku”. W związku z tym Komisja do spraw etyki w nauce nie dostrzegła podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec profesorów X. i Y.. Komisja do spraw etyki w nauce nie zajmowała się oceną błędów merytorycznych w artykule wskazywanych przez wnioskodawcę.

Komisja *Solidarność '80* zwróciła się również do Komisji do spraw etyki w nauce o wypowiedzenie się w sprawie „dyscyplinarnego zwolnienia z pracy w Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu Dziekana jednego z Wydziałów”. Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce stwierdzili, że zwolnienie z funkcji Dziekana może nastąpić jedynie zgodnie z trybem określonym w statucie uczelni.

W ostatnim z pism Komisja *Solidarność '80* wnioskuje o „przeprowadzenie wznowienia przewodu habilitacyjnego pani dr X.”. Wniosek taki złożyła Komisja *Solidarność '80* Dziekanowi Wydziału Lekarskiego Wrocławskiego Uniwersytetu Medycznego, który „nie spowodował wznowienia przewodu habilitacyjnego”.

Z załączonych materiałów wynikało, że na zlecenie Komisji *Solidarność '80* mgr matematyki dokonała analizy matematycznej wyników badań zawartych w pracy habilitacyjnej i stwierdziła wiele błędów powodujących, że praca jest „publikacją nierzetelną i niespełniającą standardów pracy naukowej”. W dalszej części pisma Komisji *Solidarność '80* wskazała, że „w dalszym ciągu opisu pracy habilitacyjnej dane będzie sprawdzał gimnazjalista, który zada też merytoryczne pytania, jeśli czegoś nie zrozumie”. Komisja do spraw etyki w nauce stwierdziła m.in., że ocena merytoryczna prac naukowych nie należy do jej ustawowych kompetencji. Jednakże forma i sposób formułowania zarzutów przez Komisję *Solidarność '80* wobec nauczyciela akademickiego jest naganny i niedopuszczalny. Ponadto, angażowanie w powyższą sprawę „gimnazjalisty Wojtka Pokornego” jako „*advocatus diaboli*” jest etycznie naganne, nawet jeśli jest to wymaginowana postać.

Sprawa o sygn. 94/2014, 96/2014

Komisja omawiała sprawę ewentualnego naruszenia zasad etyki przez dyrektora jednego z instytutów PAN wniesioną przez prof. Y., prof. X. i dr hab. Z. Zgłoszenie związane było z niewłaściwym traktowaniem pracowników Instytutu i ewentualnym naruszeniem zasad etyki przez dyrektora. Członkowie Komisji stwierdzili, że sprawa jest niepokojąca, ale nie leży w kompetencjach Komisji, gdyż dotyczy organizacji pracy Instytutu i relacji pracowniczych. Ponadto dokumentacja sprawy wskazywała, iż wnioskodawcy złożyli do Sądu Rejonowego pozwy o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenie umów o pracę. Mając to na uwadze, Komisja do spraw etyki w nauce tym bardziej nie mogła zająć stanowiska w sprawie, gdyż mogłoby to zostać odebrane jako próba wpłynięcia na decyzję sądu. Komisja do spraw etyki w nauce przesłała swoje ustalenia do wiadomości Prezesowi PAN, dyrektorowi Instytutu oraz Radzie Naukowej Instytutu i Radzie Kuratorów Wydziału PAN sprawującego nadzór nad tym Instytutem.

Sprawa o sygn. V/2014

W związku z pismem prof. Y. z prośbą o doprecyzowanie stanowiska Komisji w sprawie pani dr hab. X członkowie Komisji uznali, iż do czasu otrzymania wyjaśnień z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego nie będą wypowiadać się w sprawie i na tym etapie należy ją uznać za rozstrzygniętą.